

BEGRAVNINGSPASTORAL FÖR BRUNNBY PASTORAT

Brunnby församling vill finnas med och visa deltagande, värme och varsambet när vi möter människor i dödens närhet. Vi vill också förkunna evangeliets budskap om den tomma graven på Påskdagens morgon, och genom detta få förmedla hopp, ljus och tröst i sorgens och sakenadens tid. Vi vill som församling, arbetslag och frivilliga möta sörjande och med bästa förmåga finnas med som medvandrare vidare i livet.

INLEDNING

Denna pastoral avser begravningar i Svenska kyrkan och för kyrkans medlemmar och är ett arbetsledningsverktyg som rör arbetet med och kring begravning inom församlingsverksamheten i Brunnby församling. Kyrkan är huvudman för hela begravningsväsendet och har ansvar för såväl kyrkliga som borgerliga begravningar, att god service upprätthålles, att kyrka och kapell kan erbjudas samt att gravplats på Brunnby kyrkogård finns tillgänglig. Om den avlidne utträtt ur Svenska kyrkan och anhöriga likväl önskar en begravning enligt Svenska kyrkans ordning, skall de anhöriga informeras om alternativa ceremonier eftersom ett utträde ur kyrkan bör respekteras. Det ligger inom prästens själavårdsansvar att göra eventuella undantag från den regeln (KO Kap. 42 § 9).

Det pastorala handlandet i samband med dödsfall och begravningstjänst är en viktig del av kyrkans själavård. Präst och församling skall visa omsorg om människor i dödens närhet och så långt det är möjligt respektera deras behov och förväntningar. Församlingens alla anställda omfattas av innehållet i denna pastoral.

FÖRE OCH EFTER BEGRAVNING

- Vid önskemål skall präst göra besök vid sjukdom eller vid livets slutskede. Möjlighet till nattvard ska ges.
- Församlingens präster kan kallas till sjukhus, vårdboenden eller till hemmet direkt efter dödsfallet för att förrätta Utfärdsbön/Bisättning. Församlingen informerar på lämpligt sätt om denna möjlighet till församlingsbor samt personal inom hemsjukvård och vårdboende.
- Efter anmälan om dödsfall tar präst snarast kontakt med anhöriga. Den normala rutinen i dag är att de anhöriga kontaktar en begravningsbyrå som hjälper till med praktiska göromål i anslutning till begravningen. Begravningsbyrån kontaktar församlingen om tid och plats för begravningen. Det är viktigt att begravningsbyrån tar hänsyn till såväl anhörigas önskemål som församlingens policy.
- Det är viktigt att begravningsbyrån redan vid bokning informerar tjänstgörande präst om komplicerade omständigheter råder, som exempel kan nämnas att det händer att gamla och nya familjebildningar kolliderar i mötet med död och begravning.
- Om de efterlevande inte kan enas om kremering skall ske, eller enas om gravsättning, skall huvudmannen för begravningsverksamheten på den ort där den avlidne senast var folkbokförd på begäran medla mellan parterna. Om enighet inte kan uppnås, skall huvudmannen, med eget yttrande, hänskjuta tvisten till länsstyrelsen, (Begravningslag 1990:1144, 5 Kap.3§)

- Anhöriga och begravningsbyråer skall enkelt kunna komma i kontakt med pastorsexpeditionen, präst och musiker via arbetstelefon. Det allra vanligaste och mest önskvärda är att präst och anhörig träffas för samtal inför begravningsgudstjänsten.
- Själaringning sker i Brunnby kyrka dagen efter att anmälan om dödsfall har gjorts, om inte anhöriga önskar annan dag för ringning.
- Tacksägelse äger rum i gudstjänsten första söndagen efter det att dödsfallet kommit till pastorsexpeditionens kännedom, om inte anhöriga önskar annan söndag .
- Minnesstund kan, om det passar, gärna ske i församlingshemmet. Minnestunden är en enskild angelägenhet. Präst medverkar i minnesstund om så önskas.
- Inbjudan till minnesgudstjänst sänds till anhöriga inför Allhelgonahelgen. Minnesgudstjänsten äger som regel rum på Alla Själars Dag.
- Församlingen erbjuder möjlighet till deltagande i sorgegrupp. Inbjudan till sorgegrupp görs i samband med kontakter med anhörig i anslutning till begravningen och tiden därefter. I församlingens sorgegrupp ingår en av församlingens präster. Sorgegruppsarbetet kan också samordnas över församlingsgränserna.
- Om så önskas kan präst medverka vid urnedsättning. Vanligtvis sköts urnedsättning av församlingens kyrkvaktmästare.

BEGRAVNINGSGUDSTJÄNSTEN

Begravningsgudstjänstens ritual syftar till att förmedla evangeliet om uppståndelse från de döda genom Jesus Kristus samt att ta farväl av den döde. Enligt svenska Kyrkohandboken är begravningsgudstjänsten en offentlig gudstjänst. Gudstjänsten firas dock i en situation som för de anhöriga är starkt känslomässigt laddad, vilket bland annat innebär att vi vill visa öppenhet och förståelse för anhörigas önskemål och synpunkter gällande delar av gudstjänsten. Men det görs i detta sammanhang också klart att vi från kyrkans sida inte gör avkall på budskapet om evangeliet och uppståndelsen.

Tjänstgörande präst har huvudansvaret för begravningsgudstjänsten utformande och genomförande. Prästen har tillsammans med kyrkomusikern det övergripande ansvaret för den musikaliska utformningen.

Begravningsbyrån kan ta emot önskemål om psalmer för vidarebefordran till prästen. I sådana fall bör dock byrån klargöra att detta endast är ett förslag som anhöriga och präst sedan kommer att samtala om i samband med mötet med de anhöriga inför begravningsgudstjänsten.

Övrig sång, musik, dikt/textläsning vid begravningsgudstjänsten skall vara lämplig att framföras i en kyrka. Om det råder tveksamhet angående musik/sångvalet kontaktas tjänstgörande kyrkomusiker så fort som möjligt för att i ett tidigt skede av planeringen inför begravningen kunna föreslå alternativ. Beträffande instrumentalmusik vill vi tillämpa en generös praxis. Musiken behöver inte vara skriven för kyrkliga ändamål, men skall inte heller kunna ge stötande eller kränkande associationer. När det gäller inspelad musik på CD eller liknande, tillämpar vi en ytterst restriktiv policy.

Barns deltagande vid begravningsgudstjänst bör uppmuntras, speciellt när det gäller nära anhörig. Det är lämpligt att frågor om barns deltagande tas upp i samtalet med de anhöriga, så att de på olika sätt kan få stöd och hjälp god tid på sig att förbereda sig inför begravningsgudstjänsten.

Processionsbärning ingår då gudstjänsten avslutas på kyrkogården. Släktingar och vänner till den avlidna bör uppmuntras att själva bära. I de fall då begravningsgudstjänsten avslutas i kyrka/kapell och gravsättning sker utan processionsbärning, följer tjänstgörande präst med till graven och lyser Herrens frid.

Vaktmästare skall finnas tillgänglig under hela begravningsgudstjänsten.

Tjänstgörande präst medverkar vid minnestunden, om de anhöriga önskar det.

UPPFÖLJNING

Den präst som förrättar begravningsgudstjänsten har också ansvar för uppföljningen. Församlingen kan hänvisa till sorgegrupp, enskilt samtal med präst, hembesök m.m. Inför Minnesgudstjänsten vid Alla Själers Dag får anhöriga till de som avlidit under året i församlingen en särskild inbjudan per post.

Församlingen har tagit initiativ till en grundläggande utbildning gällande mötet med människor i sorg. Till denna utbildning kallas kyrkogårdspersonal, vaktmästare och övriga anställda som kommer i kontakt med sörjande.

Dessutom arbetar vi med årligen återkommande ”kyrkogårdsvandringar” för skolbarn. Vid dessa tillfällen, som äger rum vid Allhelgonatid, får skolbarnen, på ett för dem lämpligt pedagogiskt sätt, ta del av det som händer i samband med en begravningsgudstjänst i kyrkan, från kontakten med begravningsbyrån till gravsättning på kyrkogården. Under ”kyrkogårdsvandringarna” medverkar kyrkvaktmästare, kyrkogårdspersonal, kyrkomusiker barnledare, personal från begravningsbyrå samt präst.

Det viktigt att yrkesgrupper och personalgrupper som är involverade i arbetet från dödsfallet till gravsättningen samarbetar med uppföljning och utveckling av arbetet från dödsfallet till gravsättningen. Det åligger också församlingens förtroendevalda att vara väl informerade i frågor som rör begravningspastoralen.

BEGRAVNINGSPASTORAL - DEL 2 – FÖR KYRKOGÅRD OCH KAPELL

Begravningsverksamheten

Brunnby församling har huvudmannaskapet för begravningsverksamheten vilket innebär att församlingen fullgör myndighetsuppgifterna enligt begravningslagen. Den omfattar alla församlingens folkbokförda oavsett trostillhörighet.

Huvudmannaskapet innefattar, rätten till begravning, vård och underhåll av begravningsplatsen och dess tillhöriga fastigheter, men också skötsel och vård av kulturhistoriskt betydelsefulla miljöer och gravvårdar.

Kostnaden för verksamheten erläggs genom begravningsavgiften som årligen fastställs av huvudmannen. Avgiften är obligatorisk för alla och täcker kostnader för gravplats, gravsättning, lokal för förvaring, samt lokal för begravningssceremoni utan religiösa symboler.

Icke kyrkotillhöriga kan för vidare information kontakta speciellt ombud utsett av Länsstyrelsen. Brunnby församling har avtal med annat förvaltningsområde som tillhandahåller gravplatser och ceremonier för dem som ej tillhör kristet trossamfund.

Kyrkotillhöriga har rätt till kyrklig begravningsförrättning enligt Svenska kyrkans ordning och erlägger förutom begravningsavgift även kyrkoavgift.

Gravplatsen

Att utse gravplats

Genom kontakt med kyrkogårdsförvaltningen kan man utse gravplats i lugn och ro och diskutera gravplatsens utseende och framtida skötsel.

Gravrätten

Huvudmannen upprättar upplåtelseavtal, gravrätt, med gravrättsinnehavare, vilken dödsboet utser i samband med att dödsfallet inträffar om avtal inte redan finns.

I vissa fall kan gravrättsavtal upprättas i förtid mot speciell avgift, vilket dock först måste beslutas av huvudmannen.

Gravplats skall tillhandahållas under 25 år utan avgift. Gravrättsinnehavaren har därefter rätt att förnya gravrätten med minst 25 år.

Gravskick och gravanordning

Brunnby församling erbjuder kistgravplats, urngravplats och minneslund för aska.

Kist- och urngravplatser finns som nyupplåtelse eller kan man också utse tidigare återlämnad gravplats. Kist- eller urngravplats innebär att man får en egen gravplats som den eller de som utsetts till gravrättsinnehavare själv ansvar och sköter.

Vid båda dessa alternativ väljer man själv gravanordning på egen bekostnad. Vissa regler har upprättats av huvudmannen gällande gravanordningens utseende och utformning. Möjlighet finns också att återanvända återlämnad gravanordning.

Minneslundan är en helt anonym begravningsform där man inte har någon egen gravplats. Där kan heller ingen gravsten eller annan gravvård sättas upp. I stället finns utrymme för placering av lösa blommor och gravljus av engångskaraktär.

Detta gravskick är kostnadsfritt.

BEGRAVNINGEN

Jordbegravning

Begravningsgudstjänstens avslutning kan avslutas på två sätt.

Vid jordbegravning bärs kistan ut från kyrka eller kapell. Katafalk kan också användas. Denna procession är en del av begravningsgudstjänsten. Vid graven sänks kistan innan avskedstagandet äger rum.

Undantagsvis kan avskedstagandet äga rum inne i kyrkan, även vid jordbegravning. Också i sådant fall skall kistan bäras i procession till graven för att sänkas i direkt anslutning till begravningsgudstjänsten.

Vid kremationsbegravning sker avskedstagandet alltid inne i kyrkan.

Gravsättning skall ske senast inom två månader.

Gravsättning av urna

Urnan förvaras efter ankomst i kapellet. Gravsättning av urna skall ske senast inom ett år. Urnsättningen sker vid en enklare ceremoni med hjälp av kyrkogårdens personal. Om så önskas kan präst närvara.

Minneslund

När aska nedlägges i minneslunden sker detta av kyrkogårdspersonalen utan anhörigas närvaro, eftersom detta är en helt anonym gravsättningsform. Anhörig underrättas efter jordning.

Skötsel av grav och gravanordning

Årligt avtal kan träffas med huvudman om skötsel i olika omfattning av grav och gravanordning. Priset, som är ett självkostnadspris, varierar beroende på omfattning och gravens storlek.

Etiska regler

Kyrkoherden tillsammans med personal och kyrkoråd har upprättat etiska regler och rutiner vid ceremonier och begravningsverksamhet och allt arbete på kyrkogården. Reglerna följer av Svenska kyrkan centralt framtagna regler och rekommendationer. Dessa finns bilagda begravningspastoralen.

Regler omfattar även rutiner för gravgrävning, gravsättning, förvaring och transporter, samt en riskanalys av gravgrävning och höljning.

Återkommande har församlingens personal genomgång och utbildning i dessa frågor.

Detta dokument är fastlagt och beslutat av Kyrkorådet 2010-02-04 och skall årligen efter behov revideras.